

Kohtuasi C-328/23

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

25. mai 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

25. aprill 2023

Hagejad:

J

A

Kostjad:

Reisebüro GmbH

R GmbH

Põhikohtuasja ese

Tarbijakaitse – Pakettreisid ja seotud reisikorraldusteenused – Direktiiv (EL) 2015/2302 – Pakettreisilepingu lõpetamine ja lepingust taganemise õigus enne pakettreisi algust – Lepingust taganemine vältimatute ja erakorraliste asjaolude tõttu reisi sihtkohas – Lepingueelne teave

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid (ELT 2015, L 326, lk 1), artikli 12 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sihtkohas või selle vahetus läheduses esinevateks vältimatuteks ja erakorralisteks asjaoludeks, mis mõjutavad olulisel määral pakettreisei teenuste osutamist või reisijate vedu sihtkohta ja annavad tarbijale õiguse pakettreisilepingust taganemistasu maksmata taganeda ning millele reisija tugineb, tuleb pidada selliseid asjaolusid,

- mis võivad esineda juba pakettreisilepingu sõlmimise ajal, või
- mida ei või pakettreisilepingu sõlmimise ajal veel esineda, vaid mis tekivad esimest korda alles ajavahemikul alates pakettreisilepingu sõlmimisest
  - kuni taganemisavalduse esitamise kuupäevani või
  - kuni pakettreisei alguse kuupäevani?

2. Kas direktiivi (EL) 2015/2302 artikli 12 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et seal nimetatud vältimatuteks ja erakorralisteks asjaoludeks tuleb pidada asjaolusid, mis

- ei ole lepingupooltele reisilepingu sõlmimise ajal teada, või
- mis võivad lepingupooltele reisilepingu sõlmimise ajal teada olla, või
- mis ei ole lepingupoolte jaoks reisilepingu sõlmimise ajal ettenähtavad ega oodatavad, või
- mis võivad olla lepingupoolte jaoks reisilepingu sõlmimise ajal ettenähtavad või oodatavad ning millised konkreetsed direktiivist tulenevad kriteeriumid tuleb selle hindamisel aluseks võtta, või
- on lepingupooltele reisilepingu sõlmimise ajal üldjoontes küll teada, kuid mille konkreetne vorm ei ole veel (vähemalt mitte teatava tõenäosusega) tuvastatav (näiteks kas juba kuid [käesoleval juhul: rohkem kui kümme kuud] kestva [käesoleval juhul: COVID-]pandeemia tõttu nähakse puhkuse sihtkohas ametiasutuste korraldusega ette lisatestimisi või kehtestatakse liikumispriiranguid) või
- mida tuleb sõltumata lepingupoolte teadmiste tasemest hinnata üksnes objektiivsete kriteeriumide alusel ning millised konkreetsed direktiivist tulenevad kriteeriumid tuleb hindamisel aluseks võtta?

3. Kas direktiivi (EL) 2015/2302 artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et reisijale esitatav lepingueelne teave – eelkõige artikli 5 lõike 1 punktis f osutatud teave „tervisenõuete kohta“ – hõlmab ka sellist teavet, mis käsitleb pandeemia tõttu puhkuse sihtkohas tehtavaid kohustuslikke testimisi ja/või kehtestatud liikumispriiranguid?

Kui kolmandale küsimusele vastatakse jaatavalt:

4. Kas direktiivi (EL) 2015/2302 artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et kui pooled pakettreisilepingu tingimusi vastastikusel kokkuleppel pärast lepingu sõlmimist näiteks artikli 5 lõike 1 punktis a osutatud reisiteenuste puhul (nagu käesolevas asjas) – veoteenused, reisi marsruut või reisi aeg – muudavad (kohandavad; „ümber broneerivad“), tuleb reisijale esitatav lepingueelne teave (isegi kui „ümberbroneerimine“ seda ei mõjuta) tervikuna või osaliselt uuesti või ajakohastatud kujul esitada?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ, eelkõige artikkel 5, artikli 12 lõige 2

Viidatud riigisisised õigusnormid

Pakettreisiseadus (Pauschalreisegesetz, edaspidi „PRG“), eelkõige § 2 lõige 12, § 4 lõige 1, § 10

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Hagejad on tarbijad, kes elavad Austrias, Saksamaa piiri lähedal. Kostja 1, kes peab reisibürood, vahendas hagejatele 2021. aasta alguses kostja 2 korraldatud pakettreisei Kuubale.
- 2 Hagejad pöördusid 20. jaanuaril 2021, kui Austrias oli riik koroonapandeemia tõttu suletud, kostjast 1 reisibüroo töötaja poole, keda nad tundsid.
- 3 Kodus töötav reisibüroo töötaja kutsus hagejad oma koju ja selgitas neile, et hetkel kehtib nõue jääda reisilt naastes Austrias kümneks päevaks karantiini ning teha vajalikud PCR-testid, ja et hiljem oleks reisida lihtsam, kuid hagejad ei nõustunud sellega. Reisibüroo töötaja selgitusse, et lennud Kuubale toimuvad, suhtus hageja 2 suure entusiasmiga. Reisibüroo töötaja küsimusele, kas selline reis on hageja 2 jaoks tema füüsilise puude tõttu – muu hulgas on ta sõltuv ratastoolist – üldse teostatav, vastas hageja 2 jaatavalt. Reisibüroo töötaja ja hagejad said Austria välisministeeriumi veebisaidist aru nii, et Kuubale sisenemine on hetkel võimalik, kuid nii lennule minekuks kui ka Kuubale sisenemiseks tuleb teha PCR-test. Reisibüroo töötaja selgitas hagejatele, et reisijad viiakse broneeritud hotelli, kus nad peavad viibima kuni testi tulemuse saabumiseni. Reisibüroo töötaja ei maininud, et isegi siis, kui testi tulemus on negatiivne, tohivad nad hotellikompleksist väljuda alles pärast viiendat päeva.

- 4 Hagejad broneerisid 20. jaanuaril 2021 ajavahemikuks 13. veebruarist 2021 kuni 3. märtsini 2021 pakettreisi, mis hõlmas lendu marsruudil München–Frankfurt–Varadero (ja tagasilendu samal marsruudil) ning majutust täistoitlustusega hotellis.
- 5 Hagejatele 20. jaanuaril 2021 e-kirjaga saadetud reisidokumentides oli märgitud, et reisijatel peab olema koroonaviiruse (COVID-19) suhtes tehtud PCR-testi negatiivse tulemuse tõend, mis on väljastatud mitte varem kui 72 tundi enne riiki sisenemist, ning et saabumisel tuleb teha veel üks selline test. Esitati järgmine lisateave:

„Koroonaviiruse (COVID-19) leviku tõttu kehtib alates 19. detsembrist 2020 kell 0.00 hoiatus loobuda turismireiside ja muude ebavajalike reiside tegemisest. Endiselt tuleb arvestada piirangutega lennuliikluses ja reisimises ning ulatuslike piirangutega avalikus elus.

– *Austria välisministeeriumi veebisaidi avaleht*

Sisenemine Kuubale: lubatud.

Tingimused: SARS-CoV-2 suhtes negatiivse tulemusega PCR-test, mis ei ole tehtud varem kui 72 tundi enne riiki sisenemist. Lisandub tasuline test riiki sisenemisel lennujaamas. Karantiinikohustus puudub. [...]

– *Alates 1. jaanuarist 2021 tuleb riiki sisenemisel esitada tõend SARS-CoV-2 suhtes negatiivse tulemusega PCR-testi kohta, mis ei tohi olla tehtud varem kui 72 tundi enne riiki sisenemist. Lisaks peavad riiki sisenevad reisijad tegema lennujaamas COVID-testi, mille tulemuse saab kätte 24–48 tunni jooksul. Testi maksumus on praegu 30 USA dollarit inimese kohta (makstakse krediitkaardiga). Riiki sisenevad reisijad peavad esitama oma aadressi Kuubal. Kui testi tulemus on positiivne, tuuakse nad sellelt aadressilt ära ja paigutatakse riiklikusse asutusse karantiini. Kui testi tulemus on negatiivne, lubatakse neil riigis liikuda ilma piiranguteta. [...]*

- 6 Lisaks sellele viidati Austria kodanike suhtes kehtivatele riiki sisenemise ja tervisenõuetele Austria välisministeeriumi veebisaidil. Reisijad peavad aegsasti küsima teavet pädevatest välisriikide esindustest. Hiljemalt 48 tundi enne reisi algust tuleb läbi lugeda [Saksamaa] välisministeeriumi ajakohased soovitusel asjaomase puhkusepiirkonna kohta ja vajaduse korral tuleb riiki sisenemiseks vajalikke dokumente täiendada. Olenevalt asjaoludest võivad kehtida teistsugused riiki sisenemise tingimused muude kui Saksamaa kodanike või suurema COVID-ohuga riikide kodanike suhtes. Tuleb järgida broneeritud lendude puhul kehtivaid COVID-19 eeskirju. Asjaomast teavet leiab lendu teostava lennuettevõtja veebisaidilt.
- 7 Reisibüroo töötaja andis 22. jaanuaril 2021 hagejatele üle reisidokumendid ning juhtis tähelepanu vajadusele teha üks PCR-test enne lendu ja teine PCR-test Kuubas lennujaamas. Seda, et juttu oleks olnud Austria välisministeeriumi antud

reisihoiatuse tasemest või sellest, et 20. jaanuaril 2021, mil reis broneeriti, oli Kuuba suhtes antud kuuenda taseme reisihoiatus, ei olnud võimalik tuvastada; samuti ei mainitud viiepäevast karantiini hotellikompleksis.

- 8 Hageja 1 küsis 12. veebruaril 2021 reisibüroo töötajalt, kas tema väited PCR-testide kohta on endiselt tõesed; reisibüroo töötaja andis selle kohta pärast Austria välisministeeriumi veebisaidiga tutvumist kinnituse. Arutati ka Kuubale sisenemise tingimusi, kuid reisibüroo töötaja ei maininud veebisaidile 6. veebruaril 2021 lisatud märkust tasulise testi kohta viiendal päeval pärast riiki sisenemist. Seda, mida on turistid kohustatud selle aja vältel tegema või millistest tegevustest hoiduma, ei olnud võimalik tuvastada.
- 9 Hagejad suundusid 13. veebruaril 2021 Müncheni lennujaama, kus keelduti neid lennule lubamast, kuna neil ei olnud ette näidata PCR-testi tulemust.
- 10 Pärast tagasipöördumist ja reisibüroo töötaja viidet võimalikule kindlasummalisele hüvitisele, mille suurus on 85% reisi hinnast, leppisid pooled kokku, et reis broneeritakse ümber 20. veebruariks 2021 ja lähtelennujaamaks on Frankfurt am Main, kusjuures tasuda tulevast summast arvatakse maha seni makstud reisi hind.
- 11 Hagejad said 19. veebruaril 2021 kostjalt 1 reisidokumendid, milles oli jällegi viidatud Austria välisministeeriumi veebisaidile, ja millest nähtus, et Saksamaale sisenemise eest vastutavad nad ise.
- 12 Hagejad tutvusid 18. ja 19. veebruaril 2021 Austria välisministeeriumi veebisaidil esitatud soovitusetega Kuuba kohta ning uurisid teistelt veebisaitidelt (BMEIA, ÖAMTC, Saksamaa Liitvabariigi valitsus), millised tingimused kehtivad transiidi eesmärgil Baieri liidumaale sisenemiseks Tiroolist, mis on alates 14. veebruarist 2021 liigitatud viirusevariantide leviku piirkonnaks, ning said sisenemise võimaluse ja selle suhtes kehtivate rangete tingimuste kohta osalt vastuolulist teavet.
- 13 Austria välisministeeriumi veebisaidil oli 18. veebruaril 2021 Kuuba kohta lisaks punktis 5 sisalduvale riigiülesele üldteabele järgmine märkus, mis reisilepingu sõlmimise kuupäeval 20. jaanuaril 2021 veel puudus: „Alates 6. veebruarist 2021 tuleb riiki sisenemisel esitada SARS-CoV-2 suhtes negatiivne PCR-test, mis peab olema tehtud mitte varem kui 72 tundi enne riiki sisenemist. Lisaks peavad riiki sisenevad reisijad tegema COVID-testi. Selle maksumus on praegu 30 USA dollarit inimese kohta (makstakse krediitkaardiga). Sellele järgneb kohustuslik tasuline karantiin Kuuba riigi määratud asutuses (enamasti hotellides). Uus tasuline test tehakse 5. päeval pärast riiki sisenemist. Tulemuse saab kätte 48–72 tunni jooksul.“
- 14 Kuna hageja 2 soovis teavet Kuubal ette nähtud „karantiini“ kohta, võttis reisibüroo töötaja 19. veebruaril 2021 ühendust Austria saatkonnaga Kuubas, et täpsustada riiki sisenemise tingimusi. Austria saatkonna sõnul pidid reisijad jääma hotelli kuni kohapeal tehtava PCR-testi tulemuse saabumiseni, sellel ajal võisid

nad hotellikompleksis küll vabalt liikuda, kuid pärast kella 20.00 ei tohtinud nad sealt põhimõtteliselt lahkuda. Reisibüroo töötaja edastas selle teabe hagejale 2, ilma et ta oleks eelnevalt hankinud kostjalt 2 teavet muude karantiinitingimuste kohta. Seda, kas Austria välisministeeriumi veebisaidil Kuuba kohta avaldatud teave, mis puudutas täiendavat testimist viiendal päeval pärast riiki sisenemist, oli täpne, ei arutatud. Hagejad eeldasid siiski, et teave on õige, kuna reisidokumentides oli viidatud Austria välisministeeriumi veebisaidile. Arvestades kümnepäevast karantiini Kuubal, pidasid nad reisi ebamõistlikuks.

- 15 Hagejad teatasid 19. veebruaril 2021 kostjale 1 saadetud e-kirjas, et „vältimatute ja erakorraliste asjaolude tõttu (taganemine lepingu aluse äralangemise tõttu)“ taganevad nad reisist, ja esitasid tasutud summa tagasimaksmise nõude.
- 16 Vähemasti 19. veebruaril 2021 kehtis Kuuba territooriumi suhtes tervikuna Austria välisministeeriumi (kõrgeima) kuuenda taseme reisihoiatus.

Põhikohtuasja poolte peamised väited

- 17 Hagejad nõuavad kostjatelt solidaarselt kogu reisihinna tagasimaksmist. Nõuet põhjendavad nad teavitamis- ja selgitamiskohustuse rikkumisega, väärnõustamise ja vahendamisega, aga ka vältimatute ja erakorraliste asjaoludega, mis pakettreisi teenuste osutamist olulisel määral mõjutasid ja pakettreisi ebamõistlikuks muutsid.
- 18 Kostjad on seisukohal, et vältimatuid ja erakorralisi asjaolusid ei esinenud. Hagejatele oli pandeemiaolukord algusest peale teada, uusi asjaolusid ei olnud lisandunud. Kostja 1 kui reisi vahendaja vastu hagi esitada ei saa.

Eelotsusetaotluste põhjenduste lühikokkuvõte

- 19 Esimese astme kohus rahuldab hagi sisuliselt ja asus seisukohale, et 19. veebruaril 2021 tuvastatud kõrgeim kuuenda taseme reisihoiatus lubab reisilepingust PRG § 10 lõike 2 alusel taganeda, kuna see tähendab, et kuigi pandeemia on kestnud juba aasta aega, on tekkinud erakorralised asjaolud. Samuti ei olnud hagejate jaoks ettenähtav, millised piirangud kehtivad Saksamaale sisenemisel, aga ka Kuubal, mistõttu muutus reis kokkuvõttes ebamõistlikuks. Lisaks sellele rikkusid kostjad lepingut viisil, millest tulenes kahju hüvitamise kohustus ja mis andis hagejatele õiguse lepingust taganeda.
- 20 Apellatsioonikohus tühistas esimese astme kohtu otsuse ja saatis asja pärast menetluse täiendamist uueks läbivaatamiseks ja otsuse tegemiseks esimese astme kohtule tagasi. Apellatsioonikohus leidis, et taganemistasuta taganemise tingimused ei ole täidetud, sest pakettreisi broneerimise ajal oli hagejatele pandeemia ning turismireiside ja ebavajalike reiside hoiatused teada, mistõttu puudub neil õigus kaitsele. Täiendav karantiin Kuubale sisenemisel tehtava kohustusliku testi järel ei ole vältimatu ja erakorraline asjaolu, mis pakettreisi

teenuste osutamist olulisel määral mõjutaks. Kuigi hagejatele ümberbroneerimisel antava väärteabe eest vastutavad reisi vahendaja ja korraldaja, on lepingu kohaselt hagejatel, kes ei oleks korrektse teavitamise korral teisele reisile läinud ja kes jäid esimesest reisist maha omaenda süül, ka sellisel juhul õigus saada tagasi üksnes reisi hind, millest on maha arvatud hüvitis, mis moodustab 85% reisi teenuste hinnast, kuid mitte lennupiletite hinnast.

- 21 Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) menetluses on kassatsioonkaebus, mille esitasid hagejad esimese astme kohtu otsuse tühistamise peale ja millega nad paluvad esimese astme kohtu otsus, millega hagi rahuldati, muutmata jätta. Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) on viimase astme kohtuna kohustatud esitama eelotsusetaotluse, kui liidu õiguse õige kohaldamine ei ole sedavõrd ilmselge, et ei jää ruumi põhjendatud kahtlusteks. Sellised kahtlused on käesolevas asjas olemas.
- 22 Esimene küsimus: Kohtuasja lahendamise sõltub määravas osas direktiivi 2015/2302 artikli 12 lõikele 2 ja artiklile 5 antavast tõlgendusest, millest omakorda tuleb lähtuda PRG § 10 lõike 2 ja § 4 tõlgendamisel. Samasuguseid küsimusi on Euroopa Kohtule juba korduvalt esitatud.
- 23 Teine küsimus: Küsimuses, kuidas tõlgendada direktiivi 2015/2302 artikli 12 lõiget 2, mille kohaselt on reisijal õigus reisist tasu maksmata taganeda, kui sihtkohas või selle vahetus läheduses „esinevad“ vältimatud ja erakorralised asjaolud, ollakse saksakeelses õiguskirjanduses erinevatel seisukohtadel. Mõned autorid peavad ebaoluliseks, kas erakorralised asjaolud esinevad lepingu sõlmimise ajal või taganemisavalduse esitamise ajal või tekivad alles vahetult enne reisi algust, ning leiavad, et selliste asjaolude esinemise korral peaks reisijal olema õigus reisist tasu maksmata taganeda ka siis, kui pakettreisi broneerimise ajal oli pandeemia reisijale küll teada, kuid reisija (lõppkokkuvõttes asjatult) lootis, et reisi alguseks olukord paraneb; teised autorid on seisukohal, et tasu maksmata taganemine on põhjendatud ainult selliste sündmuste korral, mis olid broneerimise ajal ettenägematud, kuna ettenähtavad asjaolud ei ole „vältimatud ja erakorralised“. Leidub ka autoreid, kes seevastu rõhutavad, et reisist taganemist põhjendav asjaolu ei pea olema ettenägematu. Osa autoritest rõhutab samuti, et õigus kaitsele puudub isikul, kes broneerib reisi, kuigi ohuolukord on talle teada.
- 24 Kolmas ja neljas küsimus: Direktiivi 2015/2302 tekst ja põhjendused ei loo selgust selles, millised lepingueelsed teavitamiskohustused tuleb panna reisikorraldajale ja/või reisivahendajale, arvestades artikli 5 lõike 1 punktis f osutatud „tervisenõudeid“, ning kas nendega on hõlmatud ka käesoleva asja lahendamise seisukohast olulised asjaolud, mis puudutavad pandeemia tõttu puhkuse sihtkohas võetud meetmeid.
- 25 Ühest küljest ei sisalda direktiivi 2015/2302 artikli 6 lõikes 1 loetletud teave, mis peab moodustama pakettreisilepingu „lahutamatu“ osa, artikli 5 lõike 1 punkti f. Teisest küljest on artikli 7 lõikes 2 sätestatud, et pakettreisilepingus esitatakse

kogu kokkuleppe sisu, mis hõlmab muu hulgas artikli 5 lõike 1 punktis f osutatud teavet.

- 26 Direktiivi 2015/2302 artikli 5 lõike 1 kohaselt tuleb lepingueelne teave anda „enne, kui pakettreisileping või mis tahes vastav pakkumine reisijale siduvaks muutub“, kuid sõnastuse kohaselt jääb lahtiseks, kas ja millises ulatuses kehtib teabe andmise kohustus, kui pakettreisilepingu algse sõlmimise järel räägitakse lepingu üle uuesti läbi ja lepingut muudetakse („ümberbroneerimine“).

TÖÖDOKUMENT